

Дело C-264/23

**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда**

Дата на постъпване в Съда:

24 април 2023 г.

Запитваща юрисдикция:

Rechtbank Amsterdam (Нидерландия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

22 февруари 2023 г.

Ищци:

Booking.com BV

Booking.com (Deutschland) GmbH

Ответници:

25hours Hotel Company Berlin GmbH

Aletto Kudamm GmbH

Air-Hotel Wartburg Tagungs- & Sporthotel GmbH

Andel's Berlin Hotelbetriebs GmbH

Angleterre Hotel GmbH & Co. KG

Atrium Hotelgesellschaft mbH

Azimut Hotelbetrieb Köln GmbH & Co. KG

Barcelo Cologne GmbH

Business Hotels GmbH

Cocoon München GmbH

DJC Operations GmbH

Dorint GmbH

Eleazar Novum GmbH
Empire Riverside Hotel GmbH & Co. KG
Explorer Hotel Fischen GmbH & Co. KG
Explorer Hotel Nesselwang GmbH & Co. KG
Explorer Hotel Schönau GmbH & Co. KG
Fleming's Hotel Management und Servicegesellschaft mbH & Co. KG
G. Stürzer GmbH Hotelbetriebe
Hotel Bellevue Dresden Betriebs GmbH
Hotel Europäischer Hof W.A.L. Berk GmbH & Co KG
Hotel Hafen Hamburg. Wilhelm Bartels GmbH & Co. KG
Hotel John F GmbH
Hotel Obermühle GmbH
Hotel Onyx GmbH
Hotel Rubin GmbH
Hotel Victoria Betriebs- und Verwaltungs GmbH
Hotel Wallis GmbH
i31 Hotel GmbH
IntercityHotel GmbH
ISA Group GmbH
Kur-Cafe Hotel Allgäu GmbH
Lindner Hotels AG
M Privathotels GmbH & Co. KG
Maritim Hotelgesellschaft mbH
MEININGER Shared Services GmbH
Oranien Hotelbetriebs GmbH

Platzl Hotel Inselkammer KG
prize Deutschland GmbH
Relexa Hotel GmbH
SANA BERLIN HOTEL GmbH
SavFra Hotelbesitz GmbH
Scandic Hotels Deutschland GmbH
Schlossgarten Hotelgesellschaft mbH
Seaside Hotels GmbH & Co. KG
SHK Hotel Betriebsgesellschaft mbH
Steigenberger Hotels GmbH
Sunflower Management GmbH & Co. KG
The Mandala Hotel GmbH
The Mandala Suites GmbH
THR Hotel am Alexanderplatz Berlin Betriebs- und Management GmbH
THR III Berlin Prager-Platz Hotelbetriebs- und Beteiligungsgesellschaft mbH
THR München Konferenz und Event Hotelbetriebs- und Management GmbH
THR Rhein/Main Hotelbetriebs- und Beteiligungs-GmbH
THR XI Berlin Hotelbetriebs- und Beteiligungsgesellschaft mbH
THR XXX Hotelbetriebs- und Beteiligungs-GmbH
Upstalsboom Hotel + Freizeit GmbH & Co. KG
VI VADI HOTEL Betriebsgesellschaft mbH & Co. KG
Weissbach Hotelbetriebsgesellschaft mbH
Wickenhäuser & Egger AG
Wikingerhof GmbH & Co. KG

Hans-Hermann Geiling (Hotel Präsident)

Karl Herfurtner (Hotel Stadt München e.K.)

Предмет на главното производство

Ищците искат да се приеме за установено, че не са действали незаконосъобразно, като са използвали клаузи за паритет. Ответниците искат да се приеме за установено, че ищците са нарушили европейското конкурентно право, като са използвали тези клаузи за паритет.

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

На основание член 267 ДФЕС запитващата юрисдикция поставя преюдициални въпроси относно клаузите за паритет в контекста на член 101, параграф 1 ДФЕС, като по-специално иска да се установи дали тези клаузи трябва да се квалифицират като съпътстващи ограничения или като противоречащи на този член. Във втория случай запитващата юрисдикция счита, че е необходимо да получи насоки за тълкуване, за да може да определи — в контекста на евентуалното прилагане на Регламент (ЕС) № 330/2010 на Комисията от 20 април 2010 година за прилагането на член 101, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз относно категориите вертикални споразумения и съгласувани практики (L 102, 2010 г., стр. 1) — съответният пазар на сделките, извършвани чрез услугите на онлайн платформи за хотелски резервации.

Преюдициални въпроси

1. Трябва ли широките и тесните клаузи за паритет да се считат за съпътстващо ограничение в контекста на член 101, параграф 1 ДФЕС?
2. Как трябва да се отграничи съответният пазар за целите на прилагането на Регламент № 330/2010, когато сделките се извършват чрез платформа на онлайн туристическа агенция, на която местата за настаняване могат да предлагат стаи и да осъществяват контакт с пътуващите, които могат да резервират стая чрез платформата?

Посочени разпоредби на правото на Съюза

Договор за функционирането на Европейския съюз (наричан по-нататък „ДФЕС“), член 101, параграфи 1 и 3

Регламент (ЕС) № 330/2010 на Комисията от 20 април 2010 година за прилагането на член 101, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз относно категориите вертикални споразумения и съгласувани практики (ОВ L 102, 2010 г., стр. 1)

Регламент (ЕС) 2022/1925 на Европейския парламент и на Съвета от 14 септември 2022 година за достъпни и справедливи пазари в цифровия сектор и за изменение на директиви (ЕС) 2019/1937 и (ЕС) 2020/1828 (Акт за цифровите пазари) (ОВ L 265, 2022 г., стр. 1)

Известие на Комисията от 9 декември 1997 година относно определянето на съответния пазар по смисъла на общностното право на конкуренция (ОВ С 372, 1997 г., стр. 5; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 3, стр. 60)

Работен документ на службите на Комисията (Commission Staff Working Document) от 8 септември 2020 година, Оценка на вертикалното групово освобождаване (Evaluation of the Vertical Block Exemption), SWD (2020) 172 final

Кратко представяне на фактите и на главното производство

- 1 Booking.com BV управлява онлайн платформа за хотелски резервации, като в дейността си се подпомага по-специално от Booking.com Deutschland (наричани по-нататък заедно „ищите“). Ищите не определят нито кои стаи се предлагат в платформата, нито на каква цена; това се решава от самите места за настаняване. На платформата на ищите пътуващите могат да търсят, сравняват и резервират места за настаняване. Ищите предоставят и допълнителни услуги, включително обслужване на клиенти и система за оценка. За пътуващите платформата е безплатна, а за местата за настаняване тя е от интерес поради (косвените) мрежови ефекти, по-специално когато повече пътувачи използват платформата.
- 2 Местата за настаняване, включително предлаганите от ответниците (дружества по германското право), които притежават или управляват хотели, плащат комисиона на ищите, ако пътуващият резервира място за настаняване и не отмени резервацията. Освен платформата местата за настаняване могат да използват и алтернативни онлайн и офлайн канали, за да предлагат стаите си (т.нар. „multihoming“).
- 3 До 1 юли 2015 г. ищите са използвали в договорите, сключени с местата за настаняване, така наречената „широка клауза за паритет“. Съгласно тази клауза местата за настаняване са нямали право да предлагат стаи чрез собствените си канали за разпространение или чрез канали, управлявани от трети лица, на по-ниска цена от тази на платформата на ищите.

- 4 В производство срещу друга онлайн хотелска платформа с решение от 20 декември 2013 г. Bundeskartellamt (Федерална служба за защита на конкуренцията) приема, че широка клауза за паритет, сходна на използваната от ищците, нарушава както европейската, така и германската забрана на антиконкурентните споразумения, и забранява използването ѝ. Това решение е потвърдено от Oberlandesgericht Düsseldorf (Висш областен съд Дюселдорф) в производството по обжалване.
- 5 На 1 юли 2015 г., след като се консултират с френските, италианските и шведските органи за защита на конкуренцията, ищците заменят широката клауза за паритет с тясна клауза за паритет (наричани по-нататък заедно „клаузите за паритет“). Съгласно тясната клауза за паритет местата за настаняване нямат право да предлагат стаи чрез собствените си канали за разпространение на цена, която е по-ниска от тази на платформата на ищците. Тази тясна клауза за паритет е част от договорите, сключени с местата за настаняване до 1 февруари 2016 г.
- 6 С решение от 22 декември 2015 г. Bundeskartellamt приема, че тясната клауза за паритет на ищците нарушава европейското и германското конкурентно право, и забранява използването ѝ.
- 7 Ищците обжалват това решение пред Oberlandesgericht Düsseldorf, който в определенията си от 4 юни 2019 г. постановява по-специално, че тясната клауза за паритет ограничава конкуренцията, но е необходима, за да се осигури подходящо възнаграждение за предоставяните от ищците услуги. Според Oberlandesgericht Düsseldorf тясната клауза за паритет не нарушава нито германската, нито европейската забрана на антиконкурентните споразумения, и съответно отменя решението на Bundeskartellamt за забрана на използването ѝ.
- 8 В производството по обжалване с определение от 18 май 2021 г. Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд) постановява, че тясната клауза за паритет значително ограничава конкуренцията между платформите за хотелски резервации на пазара на хотелски резервации и между хотелите на пазара на хотелски стаи. Bundesgerichtshof посочва още, че тясната клауза за паритет не може да бъде квалифицирана като съпътстващо ограничение и не се ползва от правото на освобождаване по Регламент № 330/2010, нито попада в обхвата на законоустановеното изключение от европейската или германската забрана на антиконкурентните споразумения.
- 9 В допълнение, през 2020 г. е предявен колективен иск от голям брой германски места за настаняване (различни от ответниците) с цел да получат за съответните хотели обезщетение за вредите, които твърдят, че са претърпели заради клаузите за паритет и заради злоупотребата с господстващо положение от страна на ищците (наричана по-нататък „инициативата daBeisein“). На 31 март 2021 г. ищците инициират производство пред Landgericht Berlin (Областен съд Берлин) срещу

участващите в инициативата daBeisein места за настаняване. Това производство е висящо към момента на отправяне на преюдициалното запитване.

- 10 В главното производство пред нидерландската запитваща юрисдикция ишците искат да се приеме за установено, че не са действали незаконосъобразно, като са използвали клаузите за паритет. Ответниците от своя страна искат да се приеме за установено, че с използването на тези клаузи за паритет ишците са нарушили член 101, параграф 1 ДФЕС и следователно са действали незаконосъобразно.

Основни доводи на страните в главното производство

Съпътстващо ограничение

- 11 **Ишците** поддържат, че клаузите за паритет представляват съпътстващо ограничение, тъй като договорите, които те са сключили с местата за настаняване, са се отразили положително/неутрално върху конкуренцията и тези клаузи са неразривно свързани с услугата и са необходими за нея.
- 12 Ишците твърдят, че клаузите за паритет са били въведени, за да предотвратят нелоялното безплатно използване на услугите, предлагани на тяхната онлайн платформа за резервации (т.нар. „гратисчийство“). Всъщност без такива клаузи пътуващите и местата за настаняване могли да се възползват от инвестициите, които ишците правели във функции за търсене и сравняване, докато ишците не могли да си възстановяват тези инвестиции.
- 13 **Ответниците** оспорват твърдението, че клаузите за паритет са съпътстващо ограничение. Те твърдят, че тясната клауза за паритет не е наложителна, тъй като нейното премахване през 2016 г. не е оказало значителен неблагоприятен ефект върху дейността на ишците. Освен това те поддържат, че ишците не са доказали липсата на начини да противодействат на гратисчийството без толкова интензивна намеса.

Отграничаване на пазара

- 14 Според **ишците** съответният пазар е пазарът на резервациите и разпространението на места за настаняване. Те подчертават, че платформата за онлайн резервации е двустранна платформа, при която от гледна точка както на хотелите, така и на пътуващите различните онлайн и офлайн канали за разпространение са взаимозаменяеми и следователно образуват единен пазар.
- 15 **Ответниците** твърдят, че съществува отделен (германски) пазар на услуги, предоставяни на онлайн платформи за хотелски резервации, тъй като само

тези платформи предлагат комбинацията от търсене, сравняване и резервиране. Следователно онлайн разпространението на хотелски стаи не можело да бъде заменено от офлайн разпространението.

Кратко представяне на мотивите за преюдициалното запитване

Първи въпрос

- 16 Запитващата юрисдикция отбелязва, че не само между ищците и ответниците съществува несъгласие по въпроса дали клаузата за паритет е изключена — като съпътстващо ограничение — от приложното поле на член 101, параграф 1 ДФЕС. Това е видно от решенията на Bundeskartellamt, Oberlandesgericht и Bundesgerichtshof относно клаузите за паритет.
- 17 Освен това запитващата юрисдикция посочва, че както широката, така и тясната клауза за паритет вече са забранени от закона в Белгия, Франция, Италия и Австрия, като се позовава и на висящото понастоящем дело пред Landgericht Berlin, което се отнася до същия въпрос. Следователно отговорът на първия въпрос е необходим, за да се избегнат противоречащи си съдебни решения в рамките на Съюза.

Втори въпрос

- 18 Според запитващата юрисдикция развитието на европейското конкурентно право показва, че липсва яснота относно начина, по който следва да се отграничи пазарът на услугите, предоставяни на онлайн платформи за хотелски резервации.
- 19 Според запитващата юрисдикция от Известието на Комисията от 9 декември 1997 година относно определянето на съответния пазар по смисъла на общностното право на конкуренция следва, че заменяемостта на търсенето е от значение за определянето на съответния пазар на даден продукт. Специфичните продуктови функции на услугите, предоставяни на онлайн платформи за хотелски резервации — описани от ответниците като „търсене, сравняване и резервиране“ — дават някаква насока за определянето на съответния пазар, но не са достатъчни за отграничаването му.
- 20 Запитващата юрисдикция обръща внимание и върху двойствеността на доводите на ответниците. От една страна, ответниците застъпват схващането, че каналът за разпространение посредством собствения им хотелски уебсайт принадлежи към друг пазар, а от друга страна, те твърдят, че клаузата за паритет елиминира „хоризонталната конкуренция“ между онлайн разпространението чрез платформата на ищците и директното разпространение от страна на самите хотели. Според запитващата юрисдикция от последния довод следва, че хотелите усещат чрез собствения

си уебсайт конкурентния натиск на платформата на ищците и че пазарът е по-голям от този на услугите, предоставяни на онлайн платформите за хотелски резервации. В това отношение запитващата юрисдикция се позовава на решение на Комисията от 30 май 2011 г. относно съществуването на единен пазар за онлайн разпространение на самолетни билети чрез онлайн платформи и собствени уебсайтове на авиокомпаниите (COMP/M.6163, C(2011) 3913, т. 25).

- 21 В допълнение, запитващата юрисдикция обръща внимание на последните развития в европейското конкурентно право, които могат да бъдат от значение за отграничаването на пазара. Комисията трябва да преразгледа своето Известие от 9 декември 1997 година относно определянето на съответния пазар по смисъла на общностното право на конкуренция, като в това отношение вече е публикуван работен документ (Staff Working Document vom 8. September 2020, Evaluation of the Vertical Block Exemption, SWD (2020) 172 final). Според запитващата юрисдикция съдържанието на този работен документ свидетелства за съгласие с позицията, че трябва да се акцентира по-малко върху отграничаването на пазара и повече върху идентифицирането на конкурентния натиск, идващ от различни страни. Оттам следва още, че има по-широка подкрепа за искания от ищците различен подход към тяхната позиция като двустранна платформа. Запитващата юрисдикция се позовава също така на Регламент 2022/1925 относно регулирането на цифровите платформи — приет наскоро регламент, който има за цел да регулира пазарното поведение на най-големите предприятия, предоставящи основни платформени услуги, тъй като съществуващите по-рано възможности в това отношение са били недостатъчни.
- 22 Запитващата юрисдикция е убедена, че с оглед на посоченото развитие в областта на европейското конкурентно право липсва яснота относно начина на отграничаване на пазара в контекста на член 101, параграф 1 ДФЕС.